

ПРОЕКТ

IMED-KOMM „Интеркултурна медицинска комуникация в Европа“

(DE/12/LLP-LdV/TOI/147501)

УЧЕБНА ПРОГРАМА

ПО

„КЛИНИЧНА КОМУНИКАЦИЯ НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК”

Специалност: „Медицина”

Образователно-квалификационна степен: „магистър”

Хорариум: 180 часа

Семестри, в които се провежда преподаването: V – VI

Семестър, в който се провежда изпитът: VI

I. Анотация: Учебната дисциплина „ **Клинична комуникация на български език**“ обхваща 180 часа и е предназначена за студенти от 3 курс, АЕО/5-6 семестър/.Приложима е също за специализанти и докторанти, обучавани в МУ-Варна, както и за чуждестранни студенти - 2 курс, изучаващи медицина на български език.**Съдържанието** ѝ обхваща **основни теми и жанрове на професионалната устна и писмена комуникация в болнично заведение**, както и **специфичните езикови средства**, осигуряващи професионално-адекватна реакция в контакта с пациенти и медицински персонал. **Целта** е обучаемите да придобият ниво на специализирана комуникативна компетентност на български език, която им дава възможност да осъществят пълноценно академичното си обучение, клиничната си практика и професионален стаж. **Подходът** в разработването на отделните тематични единици акцентира върху мултимедийно представяне на типични комуникативни модели в общуването лекар-пациент, лекар-медицинска сестра, лекар-лекар при снемането на анамнеза, физикален преглед, диагностични изследвания, медикация, прием и лечение в болница. Представянето и тренирането на тези модели в устната и писмената медицинска комуникация, с фокус към езиковото им съдържание и

проблематика, се осъществява чрез учебни материали на хартиен носител, които допълват електронно базираното учебно съдържание по дисциплината.

II. Комуникативни умения

Слушане и говорене – учебното съдържание на дисциплината „ **Клинична комуникация на български език**“ е насочено предимно към развитие на уменията слушане с разбиране и говорене в професионалното общуване с пациенти, висш и среден медицински персонал в болнично заведение.

1. В комуникацията с пациент обучаемите трябва да могат:

- да вземат от пациента лични данни, информация за настоящи и минали оплаквания и заболявания, информация за характеристика и локализация на болка, проведено лечение и резултати от него, информация за наследствени заболявания, алергии и вредни навици;
- да дават кратки инструкции при физикален преглед и работа с диагностична апаратура;
- да дават кратки обяснения за диагноза, етапи на лечение, предписание, доза и приложение на лекарствени средства.

2. В комуникацията с медицинска сестра обучаемите трябва да могат:

- да дават инструкции и указания при физикален преглед на пациент и при работа с диагностична апаратура;
- да дават инструкции и указания при извършване на медицински манипулации в болницата.

3. В комуникацията лекар-лекар обучаемите трябва да могат:

- да представят конкретен медицински случай;
- да вземат мнение от колега специалист по повод диагностициране и лечение.

Четене и писане – развитието на тези две умения е насочено към работа с медицинска документация в болнично заведение. Обучаемите трябва да могат да четат, интерпретират и попълват елементи от История на заболяването: Анамнеза, Обективно състояние, Наблюдение на болния и Епикриза.

Разпределение на учебния материал по семестри

Семестър	Часове	Часовеседмично
V	90	6
VI	90	6

ПРОГРАМА „КЛИНИЧНА КОМУНИКАЦИЯ НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК” - III курс АЕО

Тема	Граматичен фокус	Аудио- и видеоматериали	Индивидуални работни материали /работна тетрадка/	Часове
1. Болница/клиника – Св. Марина, дейности в болницата, болничен медицински персонал – йерархия, специалисти.	Словообразуване – названия на специализирани клиники, специалности и специалисти в болничната помощ.	Видеоматериал – МБАЛ „Св. Марина”	Материали за четене с разбиране, писане, говорене.	6
2. Здравеопазване в РБ – здравно осигуряване, видове медицинска помощ, здравни заведения, персонал.	Словообразуване – сложни думи, абривиатури.	Видеоматериал – амбулатория, клиника, спешен кабинет.	Материали за четене с разбиране, писане, говорене.	3
3. Снемане на анамнеза – план на анамнезата.	Структурно-композиционни особености на анамнезата. Езикови особености /въпросителни местоимения и наречия/.	Аудиоматериал – диалози лекар-пациент /първичен преглед/.	Материали за слушане с разбиране, четене с разбиране, писане и говорене.	6
3.1.Обща анамнеза – посрещане, представяне.	Типични въпроси, свързани с лични данни – име, възраст, тегло, професия, адрес.	Аудиоматериали – посрещане, представяне и вземане на лични данни от пациент.	Материали за слушане с разбиране, четене с разбиране, писане и говорене.	6
3.2. Актуална анамнеза –				

<ul style="list-style-type: none"> • основни части и органи на човешкото тяло. Изразяване на субективни оплаквания от пациента. • въпроси за протичането на заболяването, въпроси за болка, въпроси за други симптоми. <p>3.3. Минали заболявания. 3.4.Медикаментозна анамнеза – медикаменти, алергии, алкохол, пушене, наркотици. 3.5. Вегетативна анамнеза. 3.6.Семейна анамнеза. 3.7.Социална анамнеза.</p>	<p>Безлични изречения за изразяване на симптоми, прилагателни имена за характеристика на болка. Наречия за време, място, начин, степен.....</p> <p>Минало св.вр. и минало неопределено време при: - описанието на болка и болест;</p> <p>Сегашно време, минало св.вр. и минало неопределено време при: - информирание за минали заболявания; - информирание за алергии, алкохол, пушене, наркотици и приложено лечение до момента; - информирание за наследствена предразположеност; - информирание за социално-битови условия.</p>	<p>Аудиоматериал – оплаквания и субективни усещания, свързани с различни части и органи на човешкото тяло.</p> <p>Аудио – и видеоматериали: снимане на анамнеза при заболяване на храносмилателна система, дихателна система, сърдечно-съдова система, очни болести, педиатрия, УНГ.</p> <p>Аудио – и видеоматериали: снимане на анамнеза при заболяване на храносмилателна система, дихателна система, сърдечно-съдова система, очни болести, педиатрия, УНГ.</p>	<p>Материали за слушане с разбиране, четене с разбиране, писане и говорене.</p> <p>Материали за слушане с разбиране, четене с разбиране, писане и говорене.</p> <p>Материали за слушане с разбиране, четене с разбиране, писане и говорене.</p>	<p>9</p> <p>9</p> <p>6</p>
<p>4. Актуална анамнеза. Болести и симптоми на дихателната система.</p>	<p>Терминологични названия на болести и симптоми на ДС. Вариативност при описание на симптоми.</p>	<p>Аудио- и видеоматериали.</p>	<p>Материали по четене с разбиране, слушане с разбиране, говорене, писане.</p>	<p>6</p>
<p>5. Актуална анамнеза. Болести и симптоми на храносмилателната система.</p>	<p>Терминологични названия на болести и симптоми на ХС. Вариативност при описание на симптоми.</p>	<p>Аудио- и видеоматериали.</p>	<p>Материали по четене с разбиране, слушане с разбиране, говорене, писане.</p>	<p>6</p>

6. Актуална анамнеза. Болести и симптоми на сърдечно-съдовата система.	Терминологични названия на болести и симптоми на ССС. Вариативност при описание на симптоми.	Аудио- и видеоматериали.	Материали по четене с разбиране, слушане с разбиране, говорене, писане.	6
7. Актуална анамнеза. Болести и симптоми на нервната система.	Терминологични названия на болести и симптоми на НС. Вариативност при описание на симптоми.	Аудио- и видеоматериали.	Материали по четене с разбиране, слушане с разбиране, говорене, писане.	6
8. Актуална анамнеза. Педиатрия.	Терминологични названия на болести и симптоми в П. Вариативност при описание на симптоми.	Аудио- и видеоматериали.	Материали по четене с разбиране, слушане с разбиране, говорене, писане.	6
9. Актуална анамнеза. Очни болести.	Терминологични названия на болести и симптоми в офталмологията. Вариативност при описание на симптоми.	Аудио- и видеоматериали.	Материали по четене с разбиране, слушане с разбиране, говорене, писане.	6
10. Актуална анамнеза. УНГ.	Терминологични названия на болести и симптоми на УНГ. Вариативност при описание на симптоми.	Аудио- и видеоматериали.	Материали по четене с разбиране, слушане с разбиране, говорене, писане.	6
11. Актуална анамнеза. АГ.	Терминологични названия на болести и симптоми на АГ. Вариативност при описание на симптоми.	Аудио- и видеоматериали.	Материали по четене с разбиране, слушане с разбиране, говорене, писане.	6
12. Актуална анамнеза. Ортопедия.	Терминологични названия на болести и симптоми в ортопедията. Вариативност при описание на симптоми.	Аудио- и видеоматериали.	Материали по четене с разбиране, слушане с разбиране, говорене, писане.	6
13. Физикален преглед – комуникация с пациента, информиране, подготовка, обяснение, указания, комуникация с медицинската сестра.	Императивни форми. Бъдеще време.	Аудио -, видеоматериал - физикален преглед при невролог, пулмолог	Материали по четене с разбиране, слушане с разбиране, говорене.	6

14. Диагностична техника - комуникация с пациент и медицинска сестра /обяснение на стъпки, указания/.	Императивни форми. Бъдеще време.	Аудио- и видеоматериали - диалог с пациент преди извършване на гастроентероскопия, диалог с офталмолог и пулмолог.	Материали по слушане, четене с разбиране – протокол за извършване на ГЕС; говорене.	6
15. Комуникация с колега във връзка със субективни оплаквания, резултати от прегледа и лабораторни изследвания, анализ на диагнозата, планиране на други диагностични мерки и терапия.	Сегашно обективно време в представяне и коментар на конкретен медицински случай.	Аудиоматериал 1. Разговор лабораторен лекар-инфекционист. Аудиоматериал 2. Разговор личен лекар-гастроентеролог.	Четене с разбиране – медицински казуси с консултация със специалист хирург, невролог, кардиолог.	6
16. Документация – ИЗ <ul style="list-style-type: none"> • ИЗ – анамнеза; • ИЗ – обективно състояние; • ИЗ – наблюдение на болния; • ИЗ - епикриза. 	Преизказно наклонение. Номинативни изречения, причастия, прилагателни. Безличен пасив за описание на терапевтичния ефект.	Сканирани оригинални документи – История на заболяването, Епикриза.	Учебни материали – модели на анамнеза, ОС, наблюдение и епикриза като елементи от ИЗ. Материали за слушане с разбиране и попълване на оригинални документи.	9
17. Лечение. <ul style="list-style-type: none"> • Комуникация лекар - пациент – разясняване на резултатите от изследванията и лечебния план. • Комуникация медицинска сестра-пациент при извършване на лечебни манипулации; • Комуникация с колега. 	Типични императивни форми при даване на съвети и препоръки към лечебния план. Модални конструкции при даване на указания преди извършване на манипулация – може да, възможно е да, не трябва да	Аудио – и видеоматериал по гастроентерология, кардиология, педиатрия. Диалог личен лекар-гастроентеролог; личен лекар-лабораторен лекар, педиатър – стажант-лекар – медицинска сестра.	Автентичен диалог между лекар и пациент за разясняване на резултати от лабораторни изсл. и лечебен план. Автентични диалози мед.сестра-пациент в спешен кабинет и болница.	9 15
18. Операция: <ul style="list-style-type: none"> • Подготвителен разговор лекар-пациент. 	Конструкции за изразяване на лекарско мнение и за искане на съгласие от пациент във връзка с предстояща операция. Бъдеще време – активен залог и условно наклонение при обяснение на	Аудио – подготвителен разговор лекар-пациент, постоперативна визитация лекар-пациент, лекар-мед.сестра.	Четене с разбиране, слушане с разбиране, диалози.	6

	очаквани резултати след операция.			
19. Медикация: <ul style="list-style-type: none"> • Лекарствени форми; • Лекарствени групи; • Апликация – дозиране, форми на прием; • Листовка – показания, противопоказания, взаимодействие с други медикаменти, странични ефекти. 	Названия на лекарствени форми и типични глаголи за тяхното приложение – приемам, пия, капвам, слагам, ... Императивни форми – указания за приложение на лекарствата; наречия; Предложно-именни конструкции за изразяване на показания, противопоказания; императивни форми; отглаголни форми за изразяване на странични ефекти.	Аудиоматериал – при апликация. Сканирани оригинални листовки за пациента.	Учебни материали – четене с разбиране/листовки за пациента към типични медикаменти/, слушане с разбиране /лекар –пациент, попълване на празни места/; четене на лекарско предписание и разговор – обяснение с пациента относно	12
20. Визитация: <ul style="list-style-type: none"> • Постоперативна визитация – разговор лекар-пациент. • Постоперативна визитация – лекар-медицинска сестра. 	Въпросителни изречения – синонимия за вземане на информация от пациент и медицинска сестра за постоперативно състояние. Императивни форми и конструкции за даване на указания към медицинска сестра.	Видеоматериал – обясняване на резултати от оперативното лечение, въпроси относно следоперативното състояние, препоръчване на режим. Аудиоматериал – диалог лекар – медицинска сестра /даване на указания/.	Материали по четене с разбиране, слушане с разбиране, говорене, писане.	12
				Общо 180 ч.

Източници:

1. Електронно базирани учебни материали по „Клинична комуникация на български език” – <http://imed-komm.mu-varna.bg/>
2. Работна тетрадка по „Клинична комуникация на български език”.
3. „Увод в медицинската терминология”, СТЕНО, Варна, 2010г.

ИЗГОТВИЛИ:

1. Ст. преп. Веселина Няголова
2. Ст. преп. Евдокия Сkochева